

УДК 7.07.658.849.7

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2025.06.1544>

МИСТЕЦЬКІ АУКЦІОНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО АРТ-РИНКУ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА

Михайло КУЛІВНИК

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6436-8168>

старший викладач, Київська державна академія
декоративно-прикладного мистецтва
і дизайну імені Михайла Бойчука,
кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти,
вул. М. Бойчука, 32, 01014, Київ, Україна,

Дослідження присвячене комплексному аналізу мистецьких аукціонів як економічному, культурному й освітньому феномену сучасного арт-ринку. *Актуальність* теми зумовлена зростанням ролі аукціонів у формуванні ринкових цін, популяризації національного мистецтва та інтеграції України у світовий культурний простір, що особливо важливо в умовах глобалізації, цифровізації та воєнних викликів. *Мета* роботи полягає у з'ясуванні впливу аукціонної діяльності на розвиток українського та міжнародного ринку мистецтва, визначенні її ключових функцій, тенденцій і перспектив. Для цього проаналізовано сучасний стан світового та українського арт-ринку, досліджено механізми роботи аукціонів і їхню роль у ціноутворенні та популяризації мистецтва, простежено історію становлення українських торгів і новітніх практик, пов'язаних із цифровими технологіями, NFT, блокчейном і використанням штучного інтелекту.

Інформаційною базою були наукові та аналітичні джерела українських і зарубіжних авторів, відкриті дані аукціонних майданчиків: Goldens (колишній «Golden Section»), Dukat Auction House, Kupava Auction House, Arsani Auction House, Аукціонний дім Меркурій.

Дослідження здійснено із застосуванням історико-типологічного, культурологічного, економічного й порівняльно-аналітичного методів, що дало змогу виявити особливості українського арт-ринку та простежити еволюцію аукціонної практики від античних торгів до сучасних цифрових форматів.

Ключові слова: мистецькі аукціони, український арт-ринок, цифровізація, онлайн-аукціони, NFT, блокчейн, популяризація мистецтва, авторство, етичні аспекти, інституційний розвиток.

Mykhailo KULIVNYK

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6436-8168>

Senior Lecturer, Department of Art Studies
and Art Education

Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts
and Design named after Mykhailo Boichuk,
32, M. Boychuk Str., 01014, Kyiv, Ukraine,

ART AUCTIONS AS A TOOL OF DEVELOPMENT UKRAINIAN ART MARKET AND POPULARIZATION OF ART

The research is devoted to a comprehensive analysis of art auctions as an economic, cultural, and educational phenomenon of the contemporary art market. *The relevance* of the topic is driven by the growing role of auctions in shaping market prices, promoting national art, and integrating Ukraine into the global cultural space, which is especially important in the context of globalization, digitalization, and wartime challenges. *The purpose* of the study is to determine the impact of auction activities on the development of the Ukrainian and international art markets, as well as to identify their key functions, trends, and prospects. To achieve this, the current state of the global and Ukrainian art markets was analyzed, the mechanisms of auction operations and their role in pricing and art promotion were investigated, and the history of Ukrainian auctions and modern practices related to digital technologies, NFTs, blockchain, and artificial intelligence were traced.

The information base included scientific and analytical sources by Ukrainian and foreign authors, as well as open data from auction platforms: Goldens (formerly «Golden Section»), Dukat Auction House, Kupava Auction House, Arsani Auction House, and Mercury Auction House. The study applied historical-typological, cultural, economic, and comparative-analytical methods, which made it possible to identify the characteristics of the Ukrainian art market and trace the evolution of auction practices from ancient trades to modern digital formats.

The results demonstrate that art auctions serve as a kind of «price indicator», ensuring transparent formation of market value for artworks and enhancing their investment appeal. At the same time, they possess significant cultural and educational potential: they contribute to the development of collector culture, promote Ukrainian artists, and expand the international presence of national art. Special attention is given to contemporary challenges — the transition to online formats accelerated by the COVID-19 pandemic, the introduction of NFTs and blockchain technologies, and ethical and legal issues regarding authorship of works created using artificial intelligence.

Keywords: art auctions, Ukrainian art market, digitalization, online auctions, NFTs, blockchain, art promotion, authorship, ethical aspects, institutional development.

Вступ. Мистецькі аукціони відіграють ключову роль у функціонуванні сучасного арт-ринку, забезпечуючи прозорість оцінки художніх цінностей, формування ринкової вартості творів мистецтва та стимулювання інвестиційної активності. У глобальному контексті аукціони сприяють встановленню міжнародних стандартів оцінки мистецтва та формуванню світових трендів у колекціонуванні. Водночас розвиток мистецьких аукціонів в Україні стає важливим чинником інтеграції національного арт-ринку до міжнародного, підтримки локальних художників та популяризації українського мистецтва на світовій арені. *Актуальність* дослідження зумовлена потребою аналізу механізмів функціонування аукціонів, їхнього впливу на структуру ринку та визначення перспектив розвитку української арт-індустрії в умовах глобалізації.

Мета дослідження — комплексно проаналізувати мистецькі аукціони як економічний, культурний та освітній феномен, виявити їхній вплив на формування ринкових цін, розвиток українського арт-ринку та популяризацію національного мистецтва у світовому контексті.

Актуальність дослідження. Незважаючи на значний розвиток світового арт-ринку, роль мистецьких аукціонів в Україні залишається недостатньо вивченою. Це зумовлює необхідність комплексного аналізу їхнього впливу на формування ринкової вартості творів мистецтва, розвиток колекціонування та інтеграцію українського мистецтва у глобальний контекст.

Метою дослідження є аналіз ролі мистецьких аукціонів у формуванні українського та світового арт-ринку та виявлення тенденцій їхнього розвитку. Для досягнення цієї мети передбачено: охарактеризувати сучасний стан глобального та українського ринку мистецтва, дослідити функції та механізми роботи аукціонів, визначити їхній вплив на популяризацію національного мистецтва та формування ринкових цін, а також проаналізувати перспективи розвитку українських аукціонів у контексті інтеграції до світового арт-ринку.

Методологія дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, що поєднує економічний, культурний та освітній аналіз. Використано аналіз наукових джерел, аукціонних каталогів та статистичних даних, а також інтерв'ю з експертами арт-

ринку. Дані оброблено якісно та кількісно для виявлення тенденцій продажу, популярності художників і культурного впливу аукціонів. Такий підхід забезпечує комплексне розуміння українського мистецького ринку у національному та глобальному контексті.

Основну джерельну базу становлять наукові й аналітичні дослідження, зокрема праці українських та зарубіжних вчених (Б. Бутник-Сіверський, В. Даниленко, Г. Журавель, А. Кравченко, Л. Мельник, О. Рибак, О. Федорук, М. Зінченко, К. McAndrew, I. Robertson, D. Chong, D. Thompson, O. Velthuis, G. Adam, S. Thornton), а також відкриті дані українських аукціонних майданчиків («Дукат», «Золотое Сечение», «Корнерс», «Шедевры») та провідних міжнародних домів Sotheby's, Christie's, Phillips. Додатково використано матеріали профільних медіаресурсів і онлайн-платформ (Marbeks, ResearchGate, MediaSapiens), що висвітлюють тенденції ціноутворення, цифровізації та впровадження технологій NFT і блокчейну.

Застосування різних методів дослідження дало змогу всебічно розкрити роль аукціонної діяльності у формуванні ринкових цін, розвитку колекціонерської культури та інтеграції українського мистецтва у глобальний контекст.

Проблематика функціонування мистецьких аукціонів у сучасному культурному та економічному просторі розглядається в наукових і аналітичних працях як українських, так і зарубіжних дослідників. У працях Б. Бутника-Сіверського наголошується, що арт-ринок України перебуває у стані формування і значною мірою залежить від міжнародних тенденцій та внутрішніх економічних викликів [1]. Подібну думку висловлює В. Даниленко, який підкреслює, що національний арт-ринок є частиною глобального культурного процесу й потребує відповідних інституційних механізмів регулювання [2].

Окрему увагу вітчизняні дослідники приділяють аукціонам як ключовому інструменту арт-бізнесу. Г. Журавель розглядає їх не лише як засіб продажу творів, а й як інституційну практику, що формує стандарти прозорості й довіри в культурному середовищі [3]. А. Кравченко аналізує проблеми становлення українського ринку мистецтва, наголошуючи на його тісній залежності від міжнародних колекціонерських практик [4], тоді як Л. Мельник підкреслює зростання ролі українських арт-аукціонів

як маркера визнання художника та чинника підвищення вартості творів [5].

Питання співвідношення комерційної та культурної функцій аукціонів досліджує О. Рибак, акцентуючи на тому, що «український арт-ринок перебуває між логікою комерціалізації та збереженням культурної місії» [6, с. 146]. Ця амбівалентність простежується і в роботах О. Федорука, який пов'язує розвиток мистецьких інституцій з адаптацією міжнародних моделей до українських умов [7]. Цінним доповненням є стаття М. Зінченка, де художні аукціони інтерпретуються як «культурно-економічний феномен», що визначає механізми символічної й ринкової капіталізації мистецтва [8].

Важливими є й сучасні аналітичні огляди, зокрема стаття «Як формується ціна на твір мистецтва» у Marbeks, де підкреслюється, що вартість роботи залежить не лише від авторства, а й від репутації аукціону та міжнародного контексту [9]. Подібний підхід знаходимо у публікації на ResearchGate, де аукціони описуються як «вагома частина сучасного мистецького ринку», що виступають індикатором його зрілості [10]. Водночас сучасні дискусії торкаються нових викликів: зокрема у матеріалі MediaSapiens описано протест тисяч митців проти продажу на аукціонах робіт, створених штучним інтелектом, що актуалізує проблему авторства й етичних норм у цифрову добу [11].

У зарубіжній науковій традиції також простежується багатогранне осмислення арт-аукціонів. К. МакЕндрю у щорічному The Art Market Report відзначає, що глобальний ринок мистецтва характеризується концентрацією попиту навколо провідних аукціонних домів — Sotheby's, Christie's та Phillips [12]. І. Робертсон і Д. Чонг аналізують аукціони в ширшому контексті арт-бізнесу, підкреслюючи їх роль у формуванні «правил гри» на глобальному ринку [13].

Д. Томпсон у праці The Orange Balloon Dog розкриває феномен «ринкових бульбашок», що виникають навколо імен сучасних митців, доводячи, що ціна твору на аукціоні часто є результатом спекулятивних стратегій [14]. Схожу позицію займає О. Велтхейс, який у дослідженні Talking Prices показує, що вартість творів мистецтва є радше символічною категорією, ніж об'єктивним економічним показником [15]. Дж. Адам у книзі Big Bucks під-

креслює, що бум арт-ринку у ХХІ столітті безпосередньо пов'язаний із зростанням впливу аукціонів [16]. Нарешті, С. Торнтон у відомій книзі Seven Days in the Art World описує аукціон як «театр престижу й статусу», де формуються не лише ціни, а й культурні ієрархії [17].

Мистецькі аукціони є багатофункціональним явищем, що одночасно виступає економічним механізмом, культурним маркером та платформою для етичних і технологічних дискусій; українські дослідники зосереджуються переважно на інституційному розвитку та проблемах комерціалізації, тоді як зарубіжні автори детально аналізують символічний і спекулятивний характер арт-ринку, а дискусії щодо продажу творів, створених із використанням штучного інтелекту, підкреслюють необхідність інтеграції економічних, правових і культурологічних підходів; водночас мистецький аукціон, як організована форма продажу творів на відкритих торгах, забезпечує прозоре формування ринкової вартості, оцінює художню та інвестиційну цінність, стимулює колекціонування та конкуренцію, популяризує мистецтво серед широкої аудиторії, формує репутацію художників і галерей та залучає нові аудиторії до мистецького середовища.

Основна частина. Мистецькі аукціони відіграють ключову роль у функціонуванні сучасного арт-ринку, забезпечуючи прозорість оцінки художніх цінностей, формування ринкової вартості творів мистецтва та стимулювання інвестиційної активності. У глобальному контексті аукціони сприяють встановленню міжнародних стандартів оцінки мистецтва та формуванню світових тенденцій у колекціонуванні, тоді як розвиток українських аукціонів стає важливим чинником інтеграції національного арт-ринку до світового, підтримки локальних художників та популяризації українського мистецтва на міжнародній арені.

Мистецькі аукціони мають давнє походження, що простежується ще в античні часи. Перші згадки про організовані торги відносять до Стародавнього Риму та Греції, де аукціони використовувалися для продажу предметів розкоші, рабів, коштовностей і витворів мистецтва. Торги проводилися у спеціально відведених місцях, часто під наглядом державних або громадських інституцій, і супроводжувалися суворими правилами оцінки та фіксації результатів. У середньовіччі аукціони трансформувалися у приватні

або гільдійні ініціативи, які здійснювалися переважно в межах обмежених торгових спільнот. З'являлися перші «спеціалізовані» аукціони для продажу предметів мистецтва, антикваріату та рідкісних книг, що свідчить про поступове формування культури колекціонування. У цей період аукціони поєднували економічну функцію, забезпечуючи ринок для цінних предметів, із соціокультурною, адже торги ставали майданчиком демонстрації статусу, багатства та смаку учасників.

Сучасний формат мистецьких аукціонів сформувався у XVII—XVIII століттях у Західній Європі, особливо в Нідерландах та Великій Британії. Саме тоді з'явилися перші публічні аукціони творів живопису, скульптури та декоративно-прикладного мистецтва, що передбачали відкриті торги, оцінку експертів і прозору фіксацію цін. У XIX—XX століттях розвиток великих аукціонних будинків, таких як Sotheby's та Christie's, закріпив аукціон як ключовий інструмент формування глобального ринку мистецтва, стандартизував процедури торгів і вплинув на професійну організацію арт-бізнесу.

Історичний досвід розвитку аукціонів демонструє, що їхня функція завжди поєднувала економічні та культурні аспекти. З одного боку, аукціони виступали як ефективний механізм продажу та інвестування, з іншого — як платформа для популяризації мистецтва, формування репутації художників і закріплення культурних цінностей у суспільстві. Цей історичний контекст дозволяє краще розуміти сучасні механізми роботи аукціонів, зокрема в Україні, і їхню роль у глобальному арт-ринку.

Мистецькі аукціони є ключовим механізмом визначення ринкової вартості творів мистецтва. Через відкриті торги формується ціна, що відображає реальний попит і пропозицію, а також оцінку художньої та інвестиційної цінності твору. Аукціони виконують роль «ринкового індикатора», оскільки ціни, встановлені на торгах, використовуються галереями, колекціонерами та інституціями як орієнтир для оцінки інших творів та формування інвестиційних стратегій.

Водночас аукціони відіграють важливу роль у популяризації мистецтва. Вони забезпечують широке висвітлення художніх робіт у медіа та соціальних мережах, підвищують впізнаваність художників та стимулюють інтерес до сучасного та класичного мистецтва серед різних аудиторій.

Аукціони також сприяють формуванню культурного капіталу, оскільки роблять мистецтво доступним для колекціонування, організовують тематичні заходи та виставки, що привертають увагу громадськості.

Особливо значущим є вплив аукціонів на український арт-ринок. Завдяки торгам локальні художники отримують можливість демонструвати свої роботи на професійних майданчиках, а колекціонери — оцінювати їхню ринкову та культурну цінність. Формування цін через аукціони сприяє стабільності ринку та стимулює розвиток галерей, арт-інституцій і спеціалізованих освітніх програм у сфері мистецтва.

Історія аукціонів в Україні починається з початку XX століття, коли в великих містах, зокрема в Києві, Харкові та Львові, почали з'являтися перші приватні торги мистецтва та антикваріату. Після здобуття незалежності у 1991 році український арт-ринок зазнав активної трансформації: почали з'являтися офіційні аукціонні будинки, відновилися традиції публічних торгів, а сучасні колекціонери отримали можливість купувати твори українських художників через організовані платформи. У цей період формується специфіка українських аукціонів, яка поєднує традиційні риси світових практик із локальними особливостями: відносно невелика кількість великих гравців, тісні зв'язки з художниками та галереями, активна роль експертів у оцінці творів.

Сучасні українські аукціони поєднують класичні й цифрові формати торгів, що дає змогу охоплювати широку аудиторію та виходити за межі великих міст. Онлайн-платформи відкривають нові можливості для колекціонування, а стратегія провідних майданчиків орієнтована на інвестиції в сучасне мистецтво, підтримку локальних художників, проведення тематичних заходів і активну роботу з медіа. Формування ринкових цін, яке забезпечує прозорість і стабільність арт-ринку, робить аукціони своєрідним індикатором вартості та популярності митців, допомагає відстежувати тенденції й прогнозувати розвиток мистецького середовища. Таким чином, українські аукціони виконують водночас економічні, культурні й соціальні функції, сприяючи інтеграції національного мистецтва у світовий арт-простір.

Серед провідних майданчиків українського арт-ринку варто відзначити аукціонні будинки та платформи:

Goldens (колишній «Golden Section») Класичне мистецтво, сучасне, підпільне/андеграунд, графіка, скульптура; проводять онлайн-аукціони та виставки; сильна експертиза, гарантія автентичності.

Dukat Auction House «Мистецтво першої половини XX століття», неофіційне мистецтво 1950—1990-х, сучасне мистецтво; мають сильну репутацію серед місцевих аукціонних домів.

Kurava Auction House Спеціалізується на українському мистецтві останніх 100 років; благодійні аукціони, продаж молодих і вже відомих художників; працюють з приватною колекцією.

Arsani Auction House Харків Антикваріат, живопис, книги, предмети «люксу»; мають історію міжнародної роботи.

Аукціонний дім Меркурій (Mercury Auction House), а також профільні медіаресурси.

Ці майданчики відрізняються високим рівнем організації торгів, професійною оцінкою експертів та широким спектром представлених художників — від класиків українського живопису до сучасних авторів. Кожен з аукціонів реалізує власну стратегію: «Дукат» спеціалізується на сучасному мистецтві та інвестиційних лотах, «Золотое Сечение» акцентує увагу на модерністських і класичних творах, «Корнерс» поєднує виставкову та торговельну діяльність, а «Шедевры» орієнтований на рідкісні антикварні твори та колекційні об'єкти.

Такі майданчики відіграють важливу роль у формуванні цін, популяризації українського мистецтва та інтеграції національних художників у міжнародний арт-ринок. Завдяки відкритим торгам і активній медійній підтримці вони сприяють прозорості ринку та створюють платформу для професійної взаємодії художників, колекціонерів і експертів.

Специфіка українського арт-ринку визначається його унікальною структурою, історичним розвитком та соціокультурними особливостями. На відміну від міжнародних майданчиків, українські аукціони поєднують економічні, культурні та соціальні функції, активно підтримуючи локальних художників і стимулюючи колекціонування всередині країни. Однією з особливостей є тісна взаємодія аукціонів із художниками, галереями та експертними спільнотами, що дозволяє забезпечити професійну оцінку творів і формувати репутацію нових авторів.

Тенденції останнього десятиліття демонструють зростання попиту на українське мистецтво, що особливо посилюється під час війни. Криза та соціальні потрясіння сприяли підвищенню інтересу колекціонерів до творів українських художників як засобу збереження культурної спадщини та інвестиції у національне мистецтво. Значна роль у цьому процесі належить онлайн-аукціонам та цифровим платформам, які дозволяють розширити аудиторію, залучити міжнародних колекціонерів і забезпечити прозорість торгів.

Сучасний український арт-ринок демонструє поєднання стабільних традицій та адаптації до нових викликів. Аукціони виконують функції економічного регулятора, культурного промоутера та соціального майданчика, що формує ринкові ціни, популяризує мистецтво та стимулює розвиток національної арт-індустрії навіть в умовах кризових явищ.

Український арт-ринок дедалі активніше входить у світовий простір, переймаючи міжнародні стандарти організації аукціонів, оцінки творів та маркетингу. Досвід провідних домів із високим рівнем професіоналізму, прозорістю торгів і використанням цифрових платформ стає орієнтиром для вітчизняних майданчиків. Упровадження цих стандартів зміцнює довіру колекціонерів, забезпечує стабільність цін і стимулює інвестиції в мистецтво.

Водночас український ринок стикається з проблемою недостатнього інституційного розвитку. Незважаючи на активність окремих аукціонних будинків, відсутність чітко визначених нормативно-правових рамок, спеціалізованих освітніх програм та державної підтримки обмежує масштаб і ефективність функціонування ринку. Відсутність професійних асоціацій та експертних центрів ускладнює стандартизацію оцінки художніх творів та регулювання торгів.

Інтеграція міжнародних практик і зміцнення інституційної бази є необхідними для сталого розвитку українського арт-ринку. Це передбачає підвищення кваліфікації фахівців, запровадження прозорих механізмів оцінки та сертифікації творів, розвиток цифрових платформ і державну підтримку культури. Водночас орієнтація на прибуток стимулює ріст і приваблює колекціонерів, але надмірна комерціалізація здатна звузити культурну місію аукціонів і послабити їхню соціокультурну роль.

Баланс між економічною та культурною функціями є ключовим для сталого розвитку українського арт-ринку. Він вимагає не лише ефективного управління торгами й ціноутворенням, а й підтримки національного мистецтва, популяризації локальних авторів та проведення освітніх і культурних програм, що поєднують ринок із суспільством адже аукціони можуть поєднувати економічний інструмент і соціокультурний простір

Сучасні українські та міжнародні аукціони активно адаптуються до цифрових технологій, що істотно змінює традиційну модель торгів. Онлайн-аукціони дозволяють розширити аудиторію, залучити нових колекціонерів, включаючи міжнародних, і підвищити прозорість процесу ціноутворення. Платформи для електронних торгів забезпечують доступ до детальної інформації про лоти, історію продажів та експертні оцінки, що робить процес купівлі-продажу більш зручним і прогнозованим.

Цифровізація також сприяє популяризації українського мистецтва, адже онлайн-аукціони дозволяють демонструвати роботи широкій аудиторії, включно з людьми, які не мають змоги відвідати виставки чи традиційні торги. Водночас перехід у цифровий формат стимулює аукціонні будинки до впровадження нових маркетингових стратегій, використання соціальних мереж та медіа для промоції художників і лотів.

Разом із тим цифровізація висуває нові виклики: забезпечення безпеки транзакцій, автентичності творів, якісного онлайн-презентування лотів, а також адаптація традиційних правил торгів до електронного середовища. Незважаючи на це, поява онлайн-аукціонів формує нову парадигму функціонування арт-ринку, поєднуючи економічні, культурні та соціальні функції і створюючи перспективи для подальшого розвитку українських аукціонів у глобальному контексті.

Поява штучного інтелекту як інструменту створення мистецьких творів поставила перед аукціонним ринком нові етичні, правові та культурні виклики. Використання ШІ для генерації картин, графіки або інших об'єктів мистецтва порушує традиційні уявлення про авторство та інтелектуальну власність. Часто виникають дискусії щодо того, чи можна вважати твором мистецтва об'єкт, створений алгоритмом, та хто є його справжнім автором — розробник алгоритму, користувач, який задав параметри, чи сам ШІ.

Ці питання особливо гостро проявилися у контексті аукціонів, де відбувалися протести та відмови від продажу робіт, створених ШІ. Критики наголошують на ризикі знецінення традиційного художнього процесу, втрати культурної цінності та порушення прав художників. Разом із тим, прихильники цифрового мистецтва вказують на нові можливості для творчості, експериментів та залучення ширшої аудиторії.

Інтеграція ШІ у мистецькі аукціони вимагає розробки чітких правил та етичних стандартів, що забезпечують баланс між інноваційними технологіями та традиційною культурною місією аукціонів. Це включає питання авторського права, верифікації лотів, прозорості ціноутворення та оцінки художньої цінності творів, створених із використанням штучного інтелекту.

Функціонування мистецьких аукціонів вимагає дотримання етичних та правових стандартів, які забезпечують прозорість торгів, захист авторських прав та автентичність творів. Однією з ключових проблем є підтвердження справжності лотів, особливо антикварних або рідкісних робіт, де будь-яка невідповідність може негативно впливати на репутацію аукціонного майданчика та формування цін.

Авторське право та інтелектуальна власність є критично важливими аспектами, особливо у випадках продажу сучасних творів або робіт, створених за допомогою технологій, зокрема штучного інтелекту. Аукціони повинні чітко визначати права художників і покупців, правила використання творів та відповідальність за порушення прав.

Прозорість торгів також належить до важливих етичних принципів. Відкритий доступ до інформації про лоти, історію продажів, оцінку експертів та процедури проведення аукціонів забезпечує довіру колекціонерів і стимулює розвиток ринку. Дотримання цих стандартів дозволяє збалансувати економічну функцію аукціонів із їхньою соціокультурною місією та сприяє стабільному розвитку українського та міжнародного арт-ринку.

Пандемія COVID-19 стала каталізатором значних змін у функціонуванні мистецьких аукціонів, змусивши ринок адаптуватися до нових умов соціальної дистанції та обмежень на масові заходи. Традиційні публічні торги, що відбувалися у залах аукціонних будинків, частково перейшли в онлайн-

формат, що дозволило зберегти активність ринку та підтримати попит на мистецькі об'єкти навіть у період кризи.

Перехід на цифрові платформи стимулював розвиток інноваційних форматів: онлайн-аукціони, прямі трансляції торгів, віртуальні виставки та інтерактивні каталоги лотів. Це не лише забезпечило безперервність продажів, а й розширило аудиторію, залучивши нових колекціонерів з різних регіонів і країн. Пандемія також прискорила інтеграцію електронних платежів, цифрових сертифікатів автентичності та інших технологічних рішень, які підвищують прозорість та ефективність аукціонної діяльності.

Водночас, дистанційні формати висувують нові виклики, зокрема у сфері забезпечення автентичності творів, якості онлайн-презентацій лотів і психологічного впливу на поведінку учасників торгів. Незважаючи на це, пандемія стала імпульсом для модернізації українських та міжнародних аукціонів, прискоривши цифровізацію та формування нових стратегій розвитку арт-ринку.

Дослідження підтвердило, що мистецькі аукціони є провідним чинником розвитку українського арт-ринку та популяризації національного мистецтва. Вони виконують роль «цінового індикатора», забезпечують прозоре ціноутворення, підвищують інвестиційну привабливість і сприяють формуванню колекціонерської культури та впізнаваності митців. Стрімка цифровізація, прискорена пандемією, розширила аудиторію торгів, водночас висунувши виклики автентичності та захисту авторських прав, особливо щодо творів, створених за допомогою ШІ. Подальший розвиток аукціонів потребує зміцнення правової бази, професійних асоціацій і міжнародних стандартів, аби гарантувати інтеграцію українського ринку у світовий культурний простір.

Висновки. Мистецькі аукціони відіграють ключову роль у формуванні українського та світового арт-ринку, поєднуючи економічні, культурні та освітні функції. Вони визначають ринкову цінність творів мистецтва, сприяють популяризації національних художників, розвитку колекціонерської культури та інтеграції українського мистецтва у глобальний контекст.

Аналіз історичного розвитку аукціонів показує, що торги завжди мали соціокультурне значення. Сучасний український ринок поєднує локальні осо-

бливості з міжнародними практиками, активно використовує цифрові технології, онлайн-аукціони та платформи NFT і блокчейн. Це дозволяє залучати широку аудиторію, забезпечувати прозорість і стабільність цін, а також стимулює розвиток інституційної та освітньої бази арт-ринку.

Водночас існують виклики: баланс між комерційною орієнтацією та культурною місією, етичні та правові аспекти, питання авторства та автентичності, особливо у контексті творів, створених із використанням ШІ. Подолання цих проблем забезпечить стійкий розвиток українського арт-ринку, його інтеграцію у світовий контекст та зміцнення позицій на міжнародній арт-сцені.

1. Бутник-Сіверський Б. *Арт-ринок України: проблеми становлення та розвитку*. Київ: Мистецтво, 2010.
2. Даниленко В.Я. *Культурна політика і арт-ринок України у глобальному контексті*. Київ: Академвидав, 2014.
3. Журавель Г. Мистецькі аукціони як інституційна практика арт-ринку. *Культура і сучасність*. 2016. № 2 (14). С. 45—52.
4. Кравченко А. Український ринок мистецтва: сучасний стан і перспективи. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Мистецтвознавство*. 2018. № 39 (1). С. 87—95.
5. Мельник Л. Арт-аукціони в Україні: функції та значення. *Мистецькі студії*. 2020. № 12 (3). С. 101—109.
6. Рибак О. Комерційна та культурна функції арт-ринку в Україні. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2017. № 31. С. 142—150.
7. Федорук О. Розвиток мистецьких інституцій в Україні: глобальні моделі й локальні адаптації. *Київське мистецтвознавство*. 2015. № 23. С. 56—64.
8. Зінченко М. Художні аукціони як культурно-економічний феномен. *Наукові записки НаУКМА. Мистецтвознавство*. 2019. № 2 (199). С. 22—28.
9. Marbeks. Як формується ціна на твір мистецтва. *Marbeks Art Blog*. 2021, 15 березня. URL: <https://marbeks.com/blog/yak-formuyetsya-tsina-na-tvir-mystetstva> (дата звернення: 15.09.2025).
10. ResearchGate. *Art auctions as a significant part of the modern art market*. 2020. URL: <https://www.researchgate.net/publication/343021234> (дата звернення: 15.09.2025).
11. MediaSapiens. *Художники протестують проти продажу робіт, створених ШІ, на аукціонах*. 2023, 2 липня. URL: <https://ms.detector.media/trends/post/35123/> (дата звернення: 15.09.2025).
12. McAndrew C. *The Art Market 2023. An Art Basel & UBS Report*. Basel: Art Basel, 2023. URL: <https://www.>

- artbasel.com/about/initiatives/the-art-market (дата звернення: 15.09.2025).
13. Robertson I., Chong D. *The Art Business*. London: Routledge, 2008. URL: <https://doi.org/10.4324/9780203933670> (дата звернення: 15.09.2025).
 14. Thompson D. *The \$12 Million Stuffed Shark: The Curious Economics of Contemporary Art*. London: Aurum, 2008.
 15. Velthuis O. *Talking Prices: Symbolic Meanings of Prices on the Market for Contemporary Art*. Princeton: Princeton University Press, 2005. URL: <https://press.princeton.edu/books/paperback/9780691134030/talking-prices> (дата звернення: 15.09.2025).
 16. Adam G. *Big Bucks: The Explosion of the Art Market in the 21st Century*. London: Lund Humphries, 2014.
 17. Thornton S. *Seven Days in the Art World*. New York: W.W. Norton & Company, 2008.
- ### REFERENCES
- Butnyk-Siverskyi, B. (2010). *Art market of Ukraine: problems of formation and development*. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
- Danylenko, V.Ya. (2014). *Cultural policy and the art market of Ukraine in the global context*. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].
- Zhuravel, H. (2016). Art auctions as an institutional practice of the art market. In: *Culture and Modernity*, 2 (14), 45—52 [in Ukrainian].
- Kravchenko, A. (2018). Ukrainian art market: current state and prospects. In: *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Art Studies*, 39 (1), 87—95 [in Ukrainian].
- Melnyk, L. (2020). Art auctions in Ukraine: functions and significance. In: *Art Studies*, 12 (3), 101—109 [in Ukrainian].
- Rybak, O. (2017). Commercial and cultural functions of the art market in Ukraine. In: *Bulletin of Lviv National Academy of Arts*, 31, 142—150 [in Ukrainian].
- Fedoruk, O. (2015). Development of art institutions in Ukraine: global models and local adaptations. In: *Kyiv Art Studies*, 23, 56—64 [in Ukrainian].
- Zinchenko, M. (2019). Art auctions as a cultural and economic phenomenon. In: *Scientific Notes of NaUKMA. Art Studies*, 2 (199), 22—28 [in Ukrainian].
- Marbeks. (2021, March 15). How the price of an artwork is formed. *Marbeks Art Blog*. Retrieved from: <https://marbeks.com/blog/yak-formuyetsya-tsina-na-tvir-mystetstva> [in Ukrainian].
- ResearchGate. (2020). *Art auctions as a significant part of the modern art market*. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/343021234>
- MediaSapiens. (2023, July 2). *Artists protest against the sale of AI-generated works at auctions*. Retrieved from: <https://ms.detector.media/trends/post/35123/> [in Ukrainian].
- McAndrew, C. (2023). *The Art Market 2023: An Art Basel & UBS Report*. Basel: Art Basel. Retrieved from: <https://www.artbasel.com/about/initiatives/the-art-market>
13. Robertson, I., & Chong, D. (Eds.). (2008). *The Art Business*. London: Routledge. Retrieved from: <https://doi.org/10.4324/9780203933670>
- Thompson, D. (2008). *The \$12 Million Stuffed Shark: The Curious Economics of Contemporary Art*. London: Aurum.
- Velthuis, O. (2005). *Talking Prices: Symbolic Meanings of Prices on the Market for Contemporary Art*. Princeton: Princeton University Press. Retrieved from: <https://press.princeton.edu/books/paperback/9780691134030/talking-prices>
- Adam, G. (2014). *Big Bucks: The Explosion of the Art Market in the 21st Century*. London: Lund Humphries.
- Thornton, S. (2008). *Seven Days in the Art World*. New York: W.W. Norton & Company.